

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Capmany, número 18
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

LA NOSTRA DENUNCIA

Ab tota la serenitat la anunciém als nostres compatricis.

Al tenirne d'ella la primera noticia nos inclinarem á sentirnos joyosos d'haver cridat per fi l'atenció dels poders públics; d'aqueixos poders que fan com lo sort del quènto: quan se 'ls hi parla en veu natural no senten res (tal volta aixordats per las cridorias parlamentarias); y quan se 'ls hi parla en veu alta y ab tó enérgich, s'enfadan y s'escandalisan, fins al punt de considerar la mes justa queixa com una aménassa, y l'avís mes noble com una imposició.

Després nos sentirem inclinats á la pena considerant egoistament los perjudicis que'ns poden sobrevenir en la defensa d'una causa sagrada quals justos principis s'han de pregonar ab perill de sos defensors pera que s'obrin pas en las mes altas esferas.

Y finalment avuy, refrenada nostra primera alegríá y nostra preocupació subsegüent, nos sentím completament impassibles devant del nou contratemps que's presenta en nostra marxa.

Escriguerem l'article denunciat ab lo despit del patriota que veu atacadas las lleys de sa idolatrada terra; y després d'escrit, al llegirlo, 'l trobárem perfectament correcte, porque en éll creguerem haverhi espargit tot nostre esperit de amor á Catalunya.

Ben poch nos preocupárem de que s'hi poguessin veurer en éll atachs que á nosaltres no'ns desvetllan gota, com sobradament hem pogut demostrarho ja en tot lo curs de la vida d'aquest periódich.

Y avuy nos trobém així mateix ab la conciencia ben tranquila. Tan allunyats com abans dels monárquichs y dels republicans incondicionals, tan enemichs com abans de tots los partits á la madrilenya, tan adversaris irreconciliables com sempre del tiránich sistema uni-

formista y absorvent que avuy regeix á Espanya, nos sentím ab la mateixa forsa de tota la vida abrassats als hermosíssims ideals regionalistas que considerém los únichs salvadors de la *unitat nacional*.

Y dit s'está que, trobantnos ab la consciencia absolutament satisfeta, estém també en la mes íntima convicció de que la justicia la tením de nostra part.

Y estimant á la justicia de nostra part, no cal dir que esperém ser absolts.

Lo qual vol dir ademés que si una desdixada casualitat matés en flor las nostras esperansas, nó per aixó'ns considerariám *definitivament* contrariats, sinó tan sols *interinament*, pera poguer experimentar major satisfacció y alegríal jorn senyaladíssim de las reivindicacions patrias.

LA REDACCIÓ.

LO REGIONALISME EN GALICIA

DOS DOCUMENTS IMPORTANTS

Ahir entravam en relacions íntimes ab los vascos; avuy estrenyém dolsos llassos de germanó ab los gallegos.

Uns y altres han de ser nostres aliats en la séria campanya empresa pera restituhir sos drets sagrats á las Regions despossehidas, assentant lo nou Estat espanyol sobre aquella base tan ampla com sólida de la *unitat en la varietat*.

Dels germans de Vasconia nos hem ocupat ja en distintas y molt gratas ocasions. Ab no menos satisfacció hem de fer ara referencia en aquestas planas als germans de Galicia.

Fa poch temps que en los nostres centres catalanistas se rebé una revista mensual que, ab lo títul de GALICIA, donava mostra y senyal del Regionalisme Gallego. La circumstancia de ser una publicació voluminosa, ben escrita y de portar tres anys de vida, y la gran válua de las firmas que en son text vegerem, nos despertá fondament la atenció, y pujá fins al últim grau l'interés nostre quan en ella hi llegirem un preciós estudi histórich-polítich-social del conegut autor de la *Historia de Galicia*, don Manel Murguía, quí, contestant al Discurs anti-regionalista del académich castellá, senyor Sanchez Moguel, apuntava declaracions tan purament patrióticas com las podria fer la entitat mes significant del camp catalanista. Tant nos agradá aquest estudi del senyor Murguía que á son temps ne traduhirem un bon retall

en aquest setmanari, que tornarà á ocupar-se d'ell en un dels pròxims números.

A las horas un bon número de companys nostres li remeté al senyor Murguía un calurós telégrama, y després d'aquest altres varios ab ocasió de distintes solemnitats, y á tots correspongué atentament l'ilustradíssim historiador de Galicia.

Per fi, últimament ha condensat sas impressions lo senyor Murguía en la següent carta que ha remés á la revista mensual de Barcelona *La España Regional*:

"Sr. Director de *La España Regional*.—Barcelona.—Molt senyor meu y amich de mon respecte: Fondament impresionat per las mostres d'afecte y simpatía que en aquestos últims días m'han dispensat los regionalistas catalans, desitjo que aixís com aquestas van ser públicas, ho sia també la manifestació de mon agrahiment. Jo li ofereixo en nom de mon pahís y en mon nom.

Galicia porta molt suferí. Son martiri ha sigut y es constant.

Desconeguda, humiliada, per no dir paraula mes exacta, viu avuy com va viurer durant molts sigles, sense horisonts y sense consols. Si mira endarrera, no veu sino inmerescuda desgracia; si endevant, ab prou feynas li somriu una esperança.

Així com va viure sola y d'ella mateixa, precis li es que busqui en ella mateixa 'l remey als mals infinits que la devoran. Per sort, pera conseguirho, no mes se necessita que en ella l'esperit regional que á tots nos anima, se fassi carn.

Aixó será. Ha arribat á sos límits lo sufriment y ja es imposible aguantar mes. Galicia sab que las novas auroras dels pobles venen pera ella plenas d'esperansas: pero sab també que tan sols á un preu s'han de realisar. Té d'esser per má propia.

Catalunya, que en la creuada de la llibertat de las provincias, va al devant de las que, creyentse tals, se sentan vivas, enviá á son temps una salutació á Galicia. En son nom se retorna á Catalunya, pahís per lo cual sento d'antich entranyable afecte.

Galicia estreny ab abraçada fraternal á sa germana, y desitja ardentment, que així com son unas las esperansas, sia també una la victoria.

Santiago, 24 Maig de 1889.—M. Murguía.,

Pero no es aquesta la darrera satisfacció que nos han proporcionat nostres germans de Galicia.

D'altres n'hem rebut ab posterioritat.

Entré ellas una se'n distingeix de notabilísima. Y es la que's refereix á un altra entussiasta comunicació, dirigida pel distingit catedrà-tich de Economía Política é Hisenda en la Universitat de Santiago, don Alfred Brañas, al eminent Guimerá, trasmetentli las propias impressions devant de son incomparable Discurs de Presidencia dels Jochs Florals d'enguany. La carta, que estava escrita en la simpática llengua gallega, ha sigut galanament contestada en la llengua de Ca-

talunya pel senyor Guimerà, accedint als prechs afalagadors del senyor Brañas. Vegis la bella carta del patriota catedràtic de Santiago:

"Sr. D. Àngel Guimerà, President dels *Jochs Florals*.—Barcelona.—Molt senyor meu y de tota ma consideració: He rebut lo seu eloqüent y valentíssim discurs, de la casta d'aquells que feren en la antigüetat clàssica los genis immortals de Císerón, Demóstenes ó Esquines.

Atónit m'ha deixat la sublim concepció del seu esperit. ¡Quina vivesa, expontaneitat, galanura y novetat en sos arrodonits y bent acabats períodes! ¡Quina majestat en sos apòstrofes! ¡Quin doll de poesia! ¡Quin mohiment mes oportú en las citas històriques! Y, sobre tot, ¡quin tendre y entranyable amor de pàtria en aquelles evocacions dels héroes regionalistas, en aquelles salutacions á las pobres y quasi extenuadas *nacions espanyolas*!

Cego d'entussiasme, y á mitj llegir encara del Discurs de V., ja m'ha faltat temps pera cridar, descubrintme la testa:

¡Visca Catalunya!

¡Visca Galicia!

¡Visca 'l Regionalisme espanyol!...

Lo seu Discurs m'ha proporcionat un dels més ditxosos y alegres díes de la meua vida.

¡Me vol autorisar V. pera traduhir al gallego, mimós y dolcíssim, aqueixa oració correcta y magistral, verdader programa del Regionalisme ortodoxo?

Moltíssim desitjo tenir una resposta, com també la noticia de haver rebut vosté aquestas lletras, que sentiria no arribessin á las sevas mans.

Ab tal motiu té un goig extraordinari en oferirse desde avuy com á sincer y fidel amich seu affin. S. S.

ALFRED BRAÑAS

Catedràtic d'Economia política é Hisenda de la Universitat de Santiago de Galicia

Santiago, 20 de Juny de 1889."

¡No es veritat, fills de Catalunya, estimats compatricis, que després de la lectura de tan expontáneas y fogosas adhesions, lo cor se vos obre á la esperansa, y veyeu acostarse sensiblement, á passos de gegant, la diada felís de la resurrecció dels pobles dignificats y lliures, congregantse tots sobre la *fossa comú* abandonada, *reedificantse cadascú* sobre d'ella la sua propia mansió, y dantse tots plegats l'*abrassada de germanó* expontánea que 'ls ha de lligar en las necessitats y en los perills generals de la vida?

UNA BONA RECOMANACIÓ

A aquells dels nostres compatricis, que son tan partidaris de que triomfin las grants ideas pels sacrificis dels altres, mentres ells esperan cómodament desde sa casa 'l día de la victoria, als que proclaman

cada día las desditjas del pahís y sols en conversas de café s'adhereixen á la campanya regeneradora; als que son prou egoístas pera evadir *avuy* tòt trevall de corporació en una justa y nobilíssima creuhada, de quals fruyts serán *demá* los primers en aprofitarse; als que portan sa insensatés fins al punt de creurer verossímil que sos interessos se defenssin per sí sols, excitant tot lo mes á sos semblants pera que 'ls defenssin en son lloch; als que volen fer gala de tenir sa consciencia satisfeta sols perque reconeixen lo crítich estat de son pahís, *empenyent* sota ma á una colla de *iluminats* (!) pera que plantin lo pit al enemich y cayguin heroicament en la lluyta com á carn de canó; en una paraula, á tots los catalans que actualment están ja de sobras convensuts de la podridura del centralisme oficial y de la justicia de las aspiracions regionalistas, y diuhen veurer ab gust com avansa nostra causa, sense disposarse en cambi á allistarse en sas fil·las ni contribuir pera res á sa bona marxa; á tots aqueixos catalans degenerats que no volen entendre res de abnegació y de patriotisme, 'ls hi recomaném insistentment las següents oportunas ratllas de nostre estimat colega *La Renaixensa*:

"Un ilustre escriptor francés, mitj conservador, mitj socialista, cosa incomprensible si no 's llegeixen sos llibres, gran pensador que ha estudiat á fons los mals de la societat francesa, y ab una cruesa y un valor increíble ha ensenyat la horrible llaga que, segons ell, la porta á la fi, diu que l'estat actual de cosas en la seva patria se conserva aixís, perque 'ls enemichs de lo existent prefereixen veurer com tot se va perdent, á pesar de sufrirne ells també, que no pas arriscarshi mes encara y corre 'l perill de pèdrehi la vida, la llibertat ó la fortuna. Aixís, diu ell, una revolució es necessaria en aquesta societat podrida, pero ella no vé perque cadascú espera que la fassin los altres, y áingú s'ofereix á comensarla ni á pèdrehi part, sino que troba molt més cómodo llegir l'endemá en son periódich, los aconteixements del dia avans, quins autors han sigut altres.

Aixó, que aixís com á Fransa, es aplicable quasi complertament á tota Europa, y sobre tot á Espanya, quina societat tan adoleix dels mateixos mals de la societat francesa, es digne de meditar-se, puig aplicantho á casa, no hi ha dupte de que l'indiferentisme y l'egoisme individual, son la causa primera de que 'ls polítichs de Madrit fassin, desfassin y mangoneixin: si tot home estés decidit á treballar es la mida de las sevas forsas, no já ab una revolució, com demana aquell escriptor, sino sols ab una mica d'esfors y bona voluntat per la bona causa, aviat acabarian aquestas asquerosas disbauxas de que 'l pahís pateix pera que 'ls madrilenys ne gosin!

Es induptable, en efecte, que á Catalunya entre certa gent, y molt mes encara en lo resto d'Espanya, passa alló de que 's queixa lo referit escriptor francés respecte dels conservadors francesos: que passa qualsevol cosa massa grossa, s'indignan molt, y... pera evitarho, s'accontentan ab fer una protesta, després de la qual se quedan desfogats, s'encreuhan de brassos y res mes fan pera evitar lo mal.

Quánts n'hi ha aquí á Espanya, y 'l mateix deu passar en las demás naciones, als que se'ls hi podria aplicar aquesta crítica dels conservadors francesos! No resa aixó ab los catalanistas, puig no volém dir que á la protesta s'hagi de seguir desseguida un aixecament en armas. Pero quánts y quánts son los catalans que s'indignaren y protestaren quan lo tractat ab Fransa: que mes endevant igualment protestaren, plens de santa indignació, perque en Moret feu ab Inglaterra son malhaurat tractat de comers: que ara darrerament, indignats com las altas duas voltas, han protestat com allavors per la inícuu bofetada del nou Códich Civil..., y que no obstant, passant un quant temps, creyent haver complert tots sos debers ab una protesta mes ó menos enérgica, tornan á son indiferentisme, y refugen per complert treballar poch ó molt per la causa santa de Catalunya, donant per rahó que be están ells á casa seva y no 's volen ficar en qüestions polítiques per no tenir mals de cap.

Aquesta clase de gent: que á Fransa se contentan ab una protesta, molts cops passada per aygua, es la mateixa gent que aquí á Espanya se contenta ab enviar Exposicions á las Corts ó al Govern, pera que rebutjin tal ley ó pera que 's cuydin dels gravíssims mals que afligeixen al pahís. Bonas son las protestas y las Exposicions: no serém nosaltres los que diguém que no s'hagin de fer may, pero quan ellas no son atesas lo que s' ha de fer, no és plegarse de brassos, y abandonar lo camp, sino treballar en contra d'aquella gent, aquella política y aquell sistema centralista y parlamentari. D' altre modo, aquellas protestas y aquellas Exposicions, tant pocas vegadas atesas, son inútils y quan na ridículas.

SECCIÓ POLÍTICA

En la sessió secreta celebrada pel Congrés ab motiu del escándols parlamentaris, lo diputat per Madrit, lo mes popular y 'l mes *flamench* de tots, lo senyor Ducazcal, feu lo següent *acte de contrició* pera sincerar sa intervenció en la *juerga*:

"Estaba muy tranquilo en mi asiento cuando se armó el barullo, y como veo poco, sólo distinguí en el centro de la Cámara á un señor de barbas blancas que vociferaba y decia cosas muy fuertes. Y le contesté con frases de mi repertorio; hablé quizás *como habla un carretero cuando se le atasca el carro y no puede sacarlo del bache*, y á mi mismo padre que se me pusiese delante *le hubiese pegado*."

Aquí tenim l'héroe de la popularitat madrilenya.

Ecce-Homo.

¡Y aquesta gent representa á un pahís!

¡Y'l pahís tan fresch!

Un detall típich dels nostres *pares* de la patria:

"En lo Congrés s'ha comentat la noticia de que per una persona influyent d' una provincia andalusa, s'ha enviat á Madrit una carta original, dirigida per un diputat dels coincidents á un elector d'una determinada ciutat, en quina carta, al demanar lo diputat á son elector que li remeti exposicions, demanant la elevació del arancel pera 'ls blats y censurant la conducta del Govern davant los interessos agricolas, li posa aquest ó un semblant párrafo:

—Procuri que 'l número de firmas sia gran, *puig com vosté compendrà, ningú s' ha de cuidar de confrontarlas*."

Ara'ns expliquém perque la gent del centro no fa cas de las verdaderas exposicions que envia 'l poble á las Corts.

Aquell ditxo ho justifica be prou.

Piensa el ladrón que todos son de su condición.

Los carlins vascos celebraren fa poch dessota'l simbólich arbre de Guernica, la jura dels furs de Viscaya per don Carlos.

Y feren un verdader *patafi* segons ho comunican periódichs del pahís.

Se comprén.

¡Com que'l poble's va desenganyant cada dia mes dels que subordinan las llibertats pátrias al triomf de personalitats sempre *fallibles* y secundarias!

En cambi la noble agrupació dels regionalistas éuskaros cada dia's fa mes nutrida y mes poderosa.

Perque ho supedita tot á la recuperació dels drets nacionals de la Vasconia, prescindint en absolut així de las mesquinas divissions de partits com de las odiosas ambicions personals.

Es lo que ha de ser.

Los governs de Madrit tenen lo dó del desacert.

Ara tenen en gran agitació á la Coruña.

Per acorts desacertats que perjudican los interessos de aquella terra.

Per de prompte, lo que 'ns convé fer notar á nosaltres es que las manifestacions que s'han fet ab tal objecte han revestit un caràcter bastant regional.

Los manifestants portaven per penó la matrícula de la Coruña.

Al pasar los grupos pel devant de la Redacció de *El Clamor del País*, aquest periódich *sustituí* el pabelló *nacional* per la bandera del pahís, essent aplaudit frenèticament.

Las autoritats presentaren sa dimissió, y además están amenassats los interessos marítims, dimitiren també lo *Consell d'Agricultura* y la *Cámara de Comers*. (Fixinse en la *solidaritat* d'interessos que tenen los gallegos, de la qual tant ha d'aprendre Catalunya).

Una comissió del Sindicat popular aná al Ferrol ab l'objecte de premourer una manifestació demanant que dimitís son Ajuntament.

Aquest dimití y enviá una Comissió pera comunicarho als fills de la Coruña, los quals la reberen ab inmensas ovacions y la festejaren ab un banquet en que's brindá per la unió de tots los gallegos.

Novas Comissions del Sindicat popular anaren á Santiago *d'ft de propagar lo mociment de unió regional* (textualment).

Tota Galicia's considera ofesa al ferirse los sagrats interessos de una de sas mes importants poblacions.

Aixó es gran, es noble, es consolador.

Vetaquí lo que es aquell sentiment de *Patria* que no comprenen los *neéis* y 'ls despreocupats.

¡Avant, Galicia, avant!

Per lo camí de la *unió regional* virilment defensada, arribarás á la regeneració. Consti que 'ls bons catalans l'admiran de cor.

Diu un periódich madrileny que aquest istiu passarà lo mateix de sempre.

Efectivament.

Los ministres y demás polítichs de cap d'ala anirán á pendrer las aguas y gas, tarse los diners guayats en punts extrangers pera mes proteccionisme.

Y 'ls pagesos, industrials y demás contribuyents haurán d'anar á buscarlos á l'América.

Los que cobran á recrearse.

Los que pagan á la emigració.

Lo submari Peral torna estar ja á punt de verificar las probas, suspesas temps enrera per las averías suferidas en proba pública primerament celebrada.

Preparem-nos, donchs á tornar á sentir parlar de la voladura de la esquadra inglesa, *de la toma de Gibraltar*, etc., etc.

Que aixís raciocinan sempre los que celebren las coronacions de poetas com Zorrilla ab corridas de toros.

Fa ja alguns días que'ls conjurats y conservadors presentan á primera hora en las sessions del Congrés una infinitat de Exposicions demanant la protecció de la Agricultura.

Ditas Exposicions, per are no han lograt res mes que fer riurer.

Per la forma en que han sigut presentadas, donchs sembla que s'obehia á una consigna.

La de demostrar amor á la protecció devant del pahís, com si aquest pogués encara tenir mes tragaderas.

Hi ha que desenganyarse; los pagesos de debó han de abandonar aquest sistema d'Exposicions que sols serveixen pera fer riurer.

Avuy dia, per desgracia, lo que convé es fer plorar á qui ho mereix

¿MADRID 5, 6 Y 8.—CONGRÉS?

Ab duas planas de telégramas al devant, havent repetit per tres vegadas sa *curiosa* lectura, nos feyam verdaderament esgarriats la mateixa pregunta: ¿Madrid 5.—Congrés? ¡No pot ser! Deuhen venir expedit de la Patagonia y per la fetxa del diari ahont las llegíam, casi n'estavam convensuts; pero ha resultat que no; que eran certs, y venían retrassats perque'l servey telegráfic espanyol está á la mateixa altura que aquellas *eminencias* de que s'ocupava al funcionar aquell día. Desballestats per complert.

Los polítichs actuals aprobaran uns pressupostos en una setmana, un *modus vivendi* en dos días, quatre contribucions en un'hora y un Códich bunyol en pochs minuts; pero discutirán personalitats y paraulas, quatre legislaturas arreu, y s'presentarán devant lo pahís pregonantli sacrificis en be de la patria y hasta sens dupte la patria 'ls ho agrahirá. ¿Per qué no?

Si per nostra desgracia tot aquest temps que perden tirantse 'ls plats (y alguna cosa mes) pe'l cap lo empleessin en projectes, y aquestos fossin com los pochs que de tant en tant aproban, ¿ahont aniríam á parar? Lo pensarho solsament nos posa 'ls cabells de punta. ¡Deu nos lliuri de tal activitat!

*
**

Per altre part lo que succeheix ja fa molt temps en lo Congrés espanyol resulta ser, lo que realment nos falta; equival   una distracció que podr  no arribar per lo civilisada,   las corridas de toros pero per lo aristocr tich, deixa molt enrera   las carreras de caballs.

Aquesta, pera sobrepujarlas te part d'una festa y de l'altra. Com en las carreras, la qüestió consisteix en correr per veurer qui arriba primer al lloch designat: lo lloch sol ser sempre la presidencia del camp d'operacions.

Com en los toros, lo principal mèrit es donar una bona estocada; generalment lo toro es lo pah s; di em generalment, porque la espasa hi ha vegadas que salta y mata altrás entitats; en aquest cas lo públich afirma que'ls toros han donat joch.

Pera lograr aquesta suma d'espect cles, los toreros y *jockeys* de levita se troban en condicions de poguer fer  s de tota mena d'armes y arriban al extrem segons lo senyor Azcárate, de poguerse fugir en las Assambleas, no tan sols d  la lley, sino fins de las mes rutinarias bonas formas socials.

Per això es, que no cal criticar que aixequin bastons   l'ayre ab *estoch*   sense *estoch*, porque aix  no resulta en cert modo fora de lloch en un período anomenat de la *porra*, com tampoch no es gens extraordinari que'n Romero Robledo que refinar  tota sa cortesia discutint una jugada de *tresillo* en qualsevol sal  de Madrid, respongui   un article de la lley que l'obliga   callar, ab un *no'm dona la gana* que no's pot calificar en bon llenguatge.

Tals son los polítichs d'avuy. Ells nos governan y aixís nos governan.

*
**

Devant d'aquestas descabelladas situacions,   nosaltres   qui no es perm s ni discutir ni duptar de certas prerrogativas ni privilegis, no'ns queda altre recurs que girar la mirada en sentit contrari y contemplar la víctima constant, lo poble espanyol en general, y compadir son silenci, sa bondat y pobresa d'esperit, tan al extr m portadas, que apar' un benaventurat ab la mitja rialleta als llabis, aquella rialleta del boig en lo manicomi, ab la que sembla demanar compassió al respectiu guardi  que de tant en tant cuyda de curarlo   garrotadas.

¡Felís qui sab soportar tan gran cinisme!

Nosaltres l'envejaríam si no sapiguessim que moltes vegades *felís* vol dir *ximple*.

*
* *

La poncella s'ha obert á matinada
y un raig de sol hi ha entrat
maridantse ab la gota de rosada
que 'n lo mes fons del calser, amagada,
l'aurora hi ha deixat.

Maridatge d'amor, que fructificá
apenys es benehít.
L'abella brunz, dins la poncella's fica,
s'emporta'l fruyt ab que la mel fabrica
deixant en aquell calcer sols un llit.

Aixuga los teus ulls, mareta mía,
es que la mort te'l rusch á dalt del cel,
¡Vola mon germanet, vola y fes vía
que Deu y 'ls angels tenen set de mell!

JOAN FREIXA Y COS.

10 d'Abril de 1889.

NOVAS

Lo dimars passat se presentá en nostra Redacció l'actuari del Jutjat, senyor Sala, á recullir la edició del número 101 de LO CATALANISTA, en lo que 'ns fou impossible complaurel per estar completament agotada. Acte seguit nos feu á saber que estava denunciat lo referit número d'aquest setmanari per son primer trevall que 's titula L'ARTICLE 15 PASTELEJAT.

Mes tart, lo dijous següent fou cridat á declarar lo nostre Director devant del Jutje d'aquesta ciutat, don Emili J. Perez, y després se presentá al mateix lo company de Redacció autor del trevall denunciât.

Per de prompte podem comunicar als nostres llegidors que, haventse dipositat fielment en lo dia d'ahir en mans del senyor Jutje las fianzas que senyala la ley, ha quedat provisionalment lliure lo company processat, fins á la vista de la causa en judici oral y públich.

Oportunament anirém donant compte dels trámits que vagi seguint la denuncia.

Ab tot y 'l natural sentiment que aquest entrebanch nos ha causat, devém fer constar la nostra mes gran satisfacció per la delicadesa ab que 'ns acullí lo senyor Perez, de qui podem dir ab goig que ha comprés lo pahís catalá, com á bon valenciá que es, estudiant son caracter, sas costums y sa manera de ser abans de acceptar en éll lo difícil cárrech que desempenya.

Traduhim d'*El Porvenir Vascongado* lo següent retall sumament satisfactori pera la producció catalana:

"Han sigut regoneguts per l'enginyer de la Divisió del Nort, Excm. Sr. don Pere de Aranceta, los coixes y vagona que la societat *Materials pera ferrocarrils y construccions* de Barcelona, ha entregat á la companyia del ferrocarril de Bilbao á Portugalete. Dit senyor, després d'autorisar la circulació dels indicats carruatges, ha felicitat calurosament al representant de la casa constructora y al senyor Director de la Companyia compradora, fent vots pera que desde la fetxa no vagin més los directores de ferrocarrils á buscar al extranger un material de tan módich cost y que tan ben construït, al menos, poden trobarlo dins de Espanya."

Lo "Centre Catalá" de Sant Sadurn de Noya, ha delegat al soci de la mateixa don Rafel Mir, pera anar á estudiar á Fransa lo cultiu dels ceps americans. Considerém molt encertada la disposició dels nostres bons amichs los catalanistas de Sant Sadurní, tota vegada que la filoxera se va estenent per aquella rica comarca.

Cada día's fá mes lloable 'l desinterés y 'l patriotisme de aqueixa associació, que es una verdadera Providencia, pera la comarca del Panadés.

Rebi nostra mes ardent felicitació.

Trasladém de *La España Regional*:

"*Una Curiositat*.—Ho es la que s'observa en los noms dels ministres darrerament nombrats pera 'l Govern de la República del Perú, donchs indican la procedencia familiar de diversas Regions d'Espanya, puig s'anomena Soler (apellido innegablement catalá) 'l President, lo ministre de la Guerra se diu Ferreiros, nom gallego, y 's diu Irigoyen lo ministre de Negocis Extrangers, sens duple descendent de familia vasca; los ministres d'Hisenda y Justicia tenen noms de procedencia castellana. Recordém que en la última guerra entre 'l Perú y Chile aparegueren noms catalans, gallegos y vascos en alguns de los personatges, y que era d'origen catalá un heróich admirall.

L'haver entrat en major proporció totas las rasses de la península ibérica y no una sola, la castellana, en la població de las Repúblicas del Pacífich, ha contribuït segurament al major vigor y mes caracterisada nacionalitat que posseheixen comparadas ab altres Repúblicas Ibero-Americanas."

Res mes de nou podém comunicar á nostres lectors sobre l'estat actual del article 15.

Ara corre la veu de que las modificacions publicadas no serán las definitivas.

Pero nosaltres no hi veyém prou clar en qüestió de tenir esperansas.

Continuém en la creencia de que Catalunya quedarà *enganyada*.

Y, lo que es mes trist, si ho saben fer bé los de Madrid, quedarà *contenta y enganyada*.

¡Corre tan mala fé!

Llegim en una carta de Milán aquesta noticia:

"Ara resulta que aquí també tenim un barco peix. Un enginyer de Siracusa, un tal Bal-sanello, ha construït una esfera metálica, provehida de timó, hélice moguda á forsa de brassos, ganxos per aferrar objectes, serra y picots, ab lo qual se proposa dirigir-se d'un punt al altre, enfonsarse y tornar á sortir á flor d'aigua á voluntat. Las probas que s'han fet á Civitavecchia, no han sigut pas totalment satisfactorias. Dos mariners embarcats en la bola náutica, han descendit al fons del mar y han pescat una viga de ferro que s'hi havia llensat avans y han pogut pujar fàcilment.

La segona proba, la direcció, no ha donat tan bons resultats, no sent possible fer anar la esfera d'un punt al altre, culpa pot ser de lo fatigós que es manejar l'hélice, y

sobre tot á que la brúxula no obeheix, per la influència de las parets metálicas. Sigui com vulgui, aixó ja es un principi de *Peral*, y 'ls que presenciaren las probas, consideraren útil l'invent, tant baix lo punt de vista náutich com guerrer."

¡Y 'ls andalusos que 's pensavan que després de 'n Peral ja s'havía acabat lo mon!

Ultimament han anat á la Exposició de París mes de cent *flamencas* que van á lluhir son *cante y baile* en la capital de Fransa.

Sembla que 'ls *artistas* durant lo viatge y á sa arribada á París movian tan escándol que semblavan esperitats.

A tot arreu fan constar que son la verdadera representació de Espanya, d'aquesta nació qual influencia comensa á senyalar-se ja en la vehina República per los escándols de las plassas de toros de París y Marsella.

¡Y pensar que tot aixó ho fá una Espanya artificial!

Perqué la verdadera Espanya, representada per las Regions treballadoras ne protesta ab justa indignació.

Llegim en una Revista professional que la difteria te un gran poder de difusió, no sols entorn del malalt, sinó també á considerables distancias, principalment pels objectes que han estat en contacte ab ell. Sobre aquest particular s'explican cassos raríssims.

Es, donchs, necessari destruhir los objectes que han estat en contacte ab los diftèrichs quan no se 'ls pugui sometre a una completa desinfecció.

Convé que 's vulgarisi tal costúm.

Als francesos se 'ls hi ha girat mala feyna ab las *corridas de toros*.

Ara las han hagut de privar en alguna plassa en que 's contravenían las ordres de no matar al toro.

Ab tal motiu sembla que castellans y andalusos consideran ofés l'honor *nacional* d'Espanya.

¡Vagin en nom de Deu!

Nostre estimat amich, tan infadigable excursionista com castís escriptor, don Joseph Puig y Cadafalch, acaba de remetrems un elegant folleto que conté son preciós estudi, premiat en los darrers *Jochs Florals*, referent á las *Notas Arquitectónicas sobre las Esglesias de Sant Pere de Tarrassa*.

Agrahim la atenció del senyor Puig.

Lo día 5 del corrent, ab motiu de ser la diada de Sant Miquel, se celebrá á Vich una solemne professó, qual pendó oficial estava confiat al *cèlebre* diputat provincial per aquell districte, don Albert Russinyol.

Ab tal ocasió volgué aquest senyor rescabalar-se del descrédit que li han valgut devant dels electors sas informalitats en la defensa del Dret catalá.

Y no feu altra cosa sinó gastarse uns quants centenars de duros (algún miler y tot) convidant á dreta y esquerra á tots sos companys de Diputació y á tots sos amichs particulars de Barcelona: y ademés valentse de la circumstancia d'haver accedit á sos insistents prechs lo Gobernador Civil y'l President de la Diputació, feu acompanyar á aquestos per tot l'element oficial del districte, alcaldes, consejals, militars, etc., etc.

Certament que 'ls tractá bé, donchs per espay de dos días no 's cansá de obsequiarlos ab techs, foradas, balls y tot lo que paga somiar lo foraster mes descontentadís.

En resúmen; lo senyor Russinyol haurá lograt probar un altra vegada fias ahont pot arribar la influéncia de sa considerable fortuna; pero res més: perquè ab tot y sos immensos esforços y sa incansable propaganda lo pendó que portava en la professó de Sant Miquel quedá completament desert de aquellas personas del pahís que representan la opinió ó sian las que, quan se compleix la lley, tenen á sa má l'elecció dels diputats que han de representarlos.

Tot lo trevall del senyor Russinyol pera rehabilitarse en son districte ha de ser infructuós, especialment refiantse de las apariéncias. Sa conducta poch lleal l'ha enfonsat per sempre.

A l' hora d' escriure aquestas ratllas, tením noticia de qué está malalt de bastanta gravetat en Barcelona lo popular poeta y mestre en *Gay Saber*, don Francesch Pelay Briz, á qui tan deu lo Renaixement Catalá.

Ho lamentém de tot cor, desitjant de veras lo restabliment de tant excelent escriptor.

De *Lo Somatent* de Reus:

"Se troba ja entre nosaltres nostre amich don Ramon de Montagut y de Miró, procedent de Madrid, ahont acaba de cursar la carrera de Camins, Canals y Ports, ab la particularitat de que en tots los cursos ha obtingut la nota de sobressalient, essent ell l' únich alumno que en aquella Academia ha alcançat aquest any tan senyalada distinció, fentne ja vuyt que no s' havia presentat igual cas en que també l' obtingué un catalá."

Sempre es satisfactori 'l consignar aquestas victorias tan noblement alcançadas per nostres germans á tot arreu ahont se presentan á lluytar.

Ja está aprobat lo ferrocarril del Noguera-Pallaresa en lo Senat y en lo Congrés y firmat per la Reyna Regent.

Ho celebrém de veras, amants com som de tots los interessos catalans.

Y compreném que se'n alegrin ab frenesí los lleydetans interessats en aquella obra.

Pero per las noticias que tením, nos sembla que s' han entussiasmat massa prompte aclamant als mateixos que ahir censuraren.

Un xich de calma.

No's pot dir blat que no sigui al sach y encara ben lligat.

Ab lo benefici del director d'orquestra senyor Barceló se despedí lo dijous passat, de Sabadell la aplaudida companyia de sarsuela que ab tant éxit ha vingut funcionant en los Camps de Recreo.

Lo públich bastant numerós ab tot y ser día feynor doná á dit senyor com també als demás artistas de la companyia, bonas mostres de son entussiasme aplaudint en diferentas ocasions al reputat director d'orquestra que ha deixat ben sentat son nom en aquesta població.

Al finalisar lo segon acte de *La Bruja* fou obsequiat ab algun regalo.

Ab gust veuriam sa tornada.

La Companyia catalana del Teatro Romea, á causa dels compromisos contrets, no podrà comensar á funcionar en Sabadell fins á mitjans del próxim Agost.

Sentím la tardansa en aplaudir á dita notable companyia si be ja procurarà rescabalar-nos de son retrás, presentant lo millor de son llarch repertori.

Los darrers días d'aquesta setmana hi han hagut grants esvalots á Barcelona ab motiu de qüestions ab los burots. S'han cremat algunas casetas y hi han hagut corredissas, sustos y alguna desgracia.

Sempre ha ocasionat disturbis aqueix impost tan antipátich.

La *Central Telefónica* d'aquesta ciutat reb cada día mes demandas d'instalacions lo qual ve á corroborar lo que diguerem desde'l primer día tota vegada que Sabadell es de las poblacions mes apropósit per una millora de tanta trascendencia.

Hasta ara lo número de abonats es de 107 y no duptém que cada día será major son número..

Felicitém al director de la Central per son éxit merescut.

Aquesta setmana ab ocasió d'estar en nostra ciutat lo distingit Director del Col·legi de Valldemia de Mataró, ha sigut favorescuda la nostra Direcció ab la seva atenta visita, quina deferencia no podém menos que agraphir y consignar en nostras columnas. Al ferho, molt nos plau afegirhi que á las moltas noticias rebudas ab tal motiu d'aquell Col·legi qual antigüa importancia es ja coneguda de tothom, la de que 'n los estudis relatius á la primera ensenyansa, no descuydan lo coneixement complert de la llengua catalana senyalantli aquell lloch que realment deu ocupar. No altre cosa significa lo següent párrafo que trayém del *Prospecte y Reglament* que regeix en aquell col·legi:

"Entenguis, ab tot, que al mateix temps que fém aixó, inculquéu á nostres deixebles, en particular als fills de Catalunya, lo major respecte y veneració á la llengua de sos antepassats, á la primogénita de las llenguas neo-llatinas, á la que parlaren tants reys poderosos y tant sabis personatjes; en primer lloch perquè, com ha dit un escriptor eminent, si un home que sab un idioma val per úa, 'l que sab dos idiomas val per dos, y en segon lloch porque no olvidém l'antich y enérgich refrá de nostra terra: *qui rebutja la llengua de sa patria mereixeria ser mut.*"

Tal conducta és digna de ser seguida per tots quants al professorat se dedican, donchs si es son comés revelar al deixebles tot alló que pot estar al alcans del enteniment del home, certament que deuhien, comensar per tot alló que sentli propi, necessita tan sols d'una guía pera ferli brollar ab la verdadera llum del coneixement científich, aixís y solament aixís, se posarán d'acort ab lo resolt per l'últim Congrés pedagógich celebrat á Barcelona. Encara que no fos mes que per aquest concepte, nosaltres nos creuríam obligats á felicitar á la acertada Direcció del Col·legi de Valldemia, qual bon nom es per tots conceptes ben generalment apreciat.

Ha sigut nombrat substitut de Relator de la Audiencia de Barcelona, nostre estimat amich y compatrici, lo tan jove com expert jurisconsult, don Jaume Cruells.

Lo felicitém de veras.

L'últim número del setmanari catalá *La Aureneta*, que 's publica á Buenos Aires, corresponent al 2 del corrent més, está dedicat en sa major part á la protesta contra la implantació del nou Códich Civil á Catalunya, expressantse en termes enérgichs en alt

grau contra 'ls atentats que cada dia 's cometen contra nostre pahís. La primera plana va endolada ab aquest motiu y reproduheix la fulla que profusament repartí, ans de la aprobació de la fatal obra del senyor Alonso Martínez, la "Lliga de Catalunya", ab lo títol de *Nova lley y cau de plets de la familia catalana*.

S'ha publicat l'Acta de la Sessió Inaugural del present curs de la *Associació Catalana d'Excursions Científicas*, contenint la *Memoria* del Secretari sortint, don Joan Pons y Massaveu, lo *Discurs* del President actual don Francesch Ubach y Vinyeta y un minuciós estat económic de la associació.

Massas vegadas hem exposat ja 'l judici que 'ns mereix la *Lliga Agraria* de Madrid pera que pogám afegirhi cap comentari á la eloqüent noticia que segueix:

"Fá pochés días tingué lloch á Valencia una reunió pública de pagesos á fi de redactar una exposició á las Corts demanant protecció pera la agricultura. En dita reunió s'hi llegí una comunicació de la "Lliga Agraria" de Madrid, demanant lo concurs dels pagesos valencians pera donar mes vigor á la campanya de la "Agraria".

Aquesta petició doná lloch á las següents paraulas del senyor Rubio president de "Las Germanías" de Valencia y en aquell instant de la reunió de pagesos:

"Aprobo 'l pensament dels iniciadors de la "Lliga Agraria", pero entench que cap d'ells mereix gran confiança, perque son polítichs que fins ara han apoyat al govern, contribuint ab sas veus y sos vots á la ruina de la agricultura, y ara 's manifestan defensors de aquesta, no per convicció ni per fé, sino per exclusiu instint polítich.

No fem molt cas, donchs, d'aquestos protectors que sense saber cóm ni perquè se ofereixen á salvarnos, quan realment lo que buscan es aprofitarse de la miseria ó ignorancia en que 's troba la classe agrícola, á fi de tirar á terra lo govern y sustituhirio ells pera ferho encara pitjor que Sagasta. Aixó, y res mes que aixó, es lo que buscan los polítichs de la "Lliga Agraria".

Los pagesos valencians aplaudiren frenéticament las encertadas observacions del senyor Rubio demostrant als protectors á la madrilenya que certas *carclas* ja no serveixen per enganyar al pahís.

Avuy á dos quarts de cinch de la tarde, deu tenir lloch á Molins de Rey una Reunió Pública dels pobles del Llobregat pera protestar del article 15 del Códich Civil y de sas modificacions.

Al efecte s'ha publicat una enérgica convocatòria, de la qual n'hem rebut un exemplar en gran tamany.

Ja tenim un representant nostre en aquell acte.

Tenim noticias de que'n lo vehí poble de Sant Esteve de Castellar está vacant la plassa de llevadora.

Creyém que la persona que solíciti dit càrrech, podrá obtenir satisfactoris resultats, tota vegada que 's tracta de una població important y que conta ab mes de tres mil habitants.

La persona que ho solíciti podrá dirigirse á las Autoritats d'aquella població las quals mediant bons informes concedirán la vacant.

La Comissió de festetjos pera la próxima Festa Major está fent actius travalls pera que aquesta siga digne de la importancia de Sabadell.

Dintre pòchs días veurá la llum pública lo programa de las esmentadas festas poguent dir ja de moment que, á mes de las diversions teatrals, balls de societats, embalats, focs artificials, cucanyas y molts altres diversions, lo *Centre Catalá* d'aquesta ciutat cooperarà al major lluhiment de las festas ab una vetllada literari-musical en la qual hi pendrán part varias eminencias de la literatura catalana.

Está contractada pera amenisar las festas una de las mes acreditadas bandas de la capital.

Desde avuy funcionarà en lo favorescut teatro Camps de Recreo, una companyia de òpera, dirigida per lo reputat mestre senyor Mazzi.

La òpera ab que 's presenta aquesta nit al públich es *Rigoletto*.

Desitjém á la empresa una bona campanya.

Lo divendres últim á las cinch del matí, morí en aquesta ciutat lo nen Salvador Vila de Alós, fill del Il·tre. Sr. Registrador de la propietat del partit don Salvador Vila y Vilaplana.

Sentim de veras tan sensible pérdua y doném á sa atribulada familia lo mes sentit pésam.

Ab lo Director del Col·legi de Valdemia de Mataró, vingué també á visitarnos fa pòchs días en la nostra Redacció, l' conegut historiador del Cenobi de Santa Maria de Ripoll, don Joseph M.ª Pellicer y Pagés, qui manifestá haver vist ab gust nostra activa campanya contra l'article 15 del Códich Civil.

Saludém ab efusió al senyor Pellicer, qual atenció agraïm com se mereix.

Darrerament s' ha publicat á París un important volúm de produccions catalanas y castellanas, traduïdas al francès per l' incansable catedràtic admirador de nostra literatura, M. Contamine de Latour ab colaboració del il·lustrat escriptor, M. R. Foulche Delbosch. L' obra está editada per l' acreditada *Société de Publications Internationels*.

Lo llibre, que té unas trescentas páginas, es en quart, ab paper cartolina y lo tiratge es esmeradíssim. Son títol es *Contes espagnols*, y conté treballs de Víctor Balaguer, Vicens de Arana, Artur Campión, Vicens de Febrer y altres.

Ab gust hem de felicitarlos de tant grata consideració com se 'us guarda al estranger.

¡Y dius d' Espanya tan arreconada que queda la nostra literatura!

¡Quina lissó mes eloqüent pera 'ls germans de Castella!

SECCIÓ DE ANUNCIS

JOCHS FLORALS DE BARCELONA ANY 1889

*S'ha publicat lo tomo contenint tots los travalls premiats en prosa y vers,
imprés en excelent paper y en caràcters elzevirians.*

Se ven al preu de 6 pessetas en la impremta d'aquest periódich y en lo Centre de suscripcions de Llorens Lladó.